

Ett historiskt äventyr

av Toomas Tamme

Så var det då dags! Den länge omtalade och väntade boken i marinarkeologiska kretsar. Romanen, sjöäventyret, boken om slitet livet till sjöss, klassamhället, liv, död, umbäranden och till sist hopp och befrielse. Det är inte utan att den gamla sjömanssymbolen tron hoppet och kärleken plötsligt får en vidare betydelse.

"Kampen mot bränningarna" är Catharina Ingelman-Sundbergs första skönlitterära bok. Den handlar om den holländska ostindiefararen Zeewijks sista resa mot Kina 1726. En resa som på grund av äregirighet och penninghunger kostade större delen av besättningen livet. En kamp mot naturen som innebar hetta, svält, törst, hopplöshet men också mod, initiativkraft och vilja att överleva.

"Kampen mot bränningarna" är en bok som irriterar. Den historiska faktadelen är så väl sammanvävd med de diktade delarna att de inte går att separera. När man läser är det därför svårt att veta var gränsen går. Det man nyss läste är ju uppenbarligen dikt, eller...?

Redan från början kastas man in i händelsernas centrum. Läsaren får följa tre svenska sjömäns öden ombord på Zeewijk, förlisningen utanför Australien och den svåra och av umbäran-

den kantade vägen till Java där historien får sitt slut 1728.

Från den allra första sidan anar man den annalkande katastrofen. Boken är i mycket präglad av besättning-

ens umbäranden och slit. En allmän känsla av sjömannens hopplöshet under alla påfrestningar är så skickligt invävd i historien att man som läsare ibland upprörs över den dumhet och egoism som orsakade skeppsbrottet.

De källhistoriska fakta som finns i form av skeppsdagbok, Kompaniets protokoll från rättegången i Batavia och andra källor ger en god bild av

händelserna. Till det kommer författarinnans utmärkte personbeskrivningar med detaljer så fina att man lätt tar dem för fakta.

Boken är spännande, lättläst och dessutom lärorik. Man inser snabbt att den som skrivit både är väl påläst och dessutom har egna lokala kunskaper om det område där förlisningen inträffade. (Catharina ledde under tre år en australisk expedition som grävde ut Zeewijk). Trots den mörka och dystra bild som stundtals målas upp finns det ändå visst hopp och tillförsikt i berättelsen. Men ett skeppsbrott är ju inte heller någon direkt munter tillställning, hur man än vänder sig, och än mindre för 260 år sedan.

Catharina har på ett annorlunda och alldeles speciellt sätt lyckats förena historiskt källmaterial, kunskaper om 1700-talets samhälle och människor med romanens uppiktade personegenskaper och obekräftade händelser.

Boken är, trots att utgången redan från början är "given", fylld av dramatik och spänning. Det är därför svårt att lägga den åt sidan, även om klockan börjar bli sen. Den kan därför rekommenderas, framför allt till alla som är intresserade av marinarkologi och skeppshistoria, en del som "Catta" täckt väl med sina djupa och väldokumenterade kunskaper i dessa ämnen.